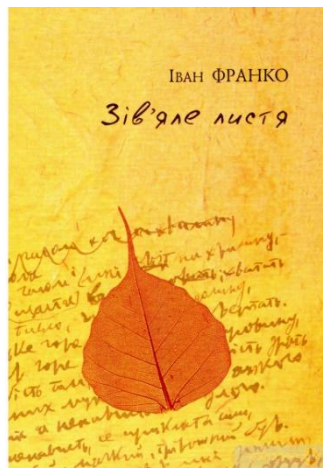

Любовні мотиви в поезіях «Ой ти, дівчино, з горіха зерня» і «Чого являєшся мені...»

У збірці «Зів'яле листя» надзвичайно тонко передано найрізноманітніші нюанси почуття нерозділеного кохання: від обожнення коханої, щастя розквіту любові до вибуху відчаю, муки безнадії, люті.

Джерело: yakaboo.ua

У першому «жмутку» герой страждає, чари любові захоплюють його цілком.

У другому «жмутку» ліричний герой дивиться на свою любов відсторонено. Обриси реальної дівчини розмиваються, залишається лише якийсь вигаданий образ, що живе у свідомості. Кохана дівчина набуває загальних рис, як і стосунки з нею.

Третій «жмуток» пронизано мотивами розпачу та безвиході, бажанням покінчити із собою та своїми стражданнями. В останніх поезіях жмутка герой поступово приходить до тями, повертається до самого себе та пофілософськи дивиться на життя.

Саме в другому «жмутку» ліричний герой найбільше розкриває свій внутрішній світ.

Джерело: wikimedia

Він уже не зневірений погордою коханої, навпаки, любить її набагато сильніше, але якоюсь лагідною та проясненою любов'ю.

Перлинами другого жмутку збірки «Зів'яле листя» стали поезії **«Ой ти, дівчино, з горіха зерня...»** та **«Чого являєшся мені у сні?»**. Любовні мотиви в цих творах ми й розглянемо.

Вірш **«Ой ти, дівчино, з горіха зерня...»** — яскравий зразок інтимної лірики.

Провідний мотив — опис переживань ліричного героя через нерозділене кохання.

Головна героїня, красою якої захоплюється автор, є гордою та неприступною. Тому і «з горіха зерня», бо здобути прихильність цієї гордовитої пані так само складно, як виколупати зернятко з горіха. Перш ніж до нього дістатися, треба розбити чи роздавити міцну шкаралупу, що часом не так легко зробити.

Вірш присвячено Целіні Журовській. Коли згодом Целіну запитують, чому вона не відповіла взаємністю Франкові, вона відверто скаже, що не кохала, бо Іван не був синьооким брюнетом (а саме такі подобалися Целіні), не мав ані статусу, ані грошей. І перспектив для здобуття цього Журовська теж не помічала.

Джерело: zn.ua

Радість і смуток — два полюси кохання, і це добре усвідомлює ліричний герой поезії. Заради коханої він ладен «згубити душу», але не зрадити кохання, бо воно для нього — сенс життя.

Порівняння серця з «колючим терням», а її слів — з «гострою бритвою» свідчить про непривітність до ліричного героя, якого вона не кохає. Проте закоханий не звинувачує її за це, він усе одно щиро захоплюється її красою.

Художні засоби вірша «Ой ти, дівчино з горіха зерня»:

- **риторичні запитання й оклики**, що увиразнюють глибину драматизму його кохання:

«Чом твоє серденько — колюче терня?»

«Чом твої устонька — тиха молитва...?»

Чом твої очі сяють тим чаром...

І чом твій усміх — для мене скрута;

- **епітети**: *колюче терня, тиха молитва, слово остре, буря люта;*
- **порівняння**: *слово, як бритва; серце бентежить, як буря люта;*
- **пестлива лексика** (*серденько, устонька*), яка наповнює твір ніжністю;
- **повна нестягнена форма прикметників**, притаманна фольклорним творам (*ясная*);
- **гіпербола**: *ох, тії очі темніші ночі...*
- **антитеза** (протиставлення): *усміх — скрута, радощі — горе.*

Поезія **«Чого являєшся мені у сні?»** — ще один зразок інтимної лірики Франка, написаний у формі сповіді ліричного героя.

Композиційно твір складається з трьох частин, перші дві з яких починаються риторичним запитанням героя про те, чому його переслідує в снах образ гордої красуні, яка не звертає на нього уваги, а третя — риторичним запереченням, щоб хоча б у сні вона дарувала радість і оживляла його стомлене серце, бо ж без любові й без неї «в житті весь вік тужити — не жити».

Мотив твору — опис нерозділеного кохання, яке зруйнувало надію ліричного героя на щастя і подарувало найсолодші мрії.

Автор використовує такі художні засоби для підсилення душевного стану ліричного героя:

- **епітети**: *чудові очі... ясні... сумні, дно студене, зарево червоне, ридання голосні, довгими ночами, щастя молодого, дива золотого, бажаного, страшного гріха.*
- **порівняння**: *очі..., немов криниці дно студене; уста..., мов зарево червоне; серце..., неначе перла у болоті;*

- **метафори:** *ти серце надірвала; визвала ридання голосні; свій біль, свій жаль, свої пісні у серці здавлюю на дні, серце, що в турботі, марніє, в'яне, засихає, ... оживає, ... грає.*

Драматизм поезії підсилюється риторичними запитаннями, що передають схвилюваний стан ліричного героя: «Чого являєшся мені у сні?», «Чого звертаєш ти до мене чудові очі ті ясні?», «Чому уста твої німі?» тощо. А за допомогою риторичного заперечення «О ні! Являйся, зіронько, мені хоч в сні!» Франко ствердно заявляє, що бажає продовжувати зустрічі з коханою хоча б у сні, якщо доля не прихильна до них у реальному житті.

Практичні завдання

Обрати одну із цитат Івана Франка та письмово поділитися думками:

- Щастя ніколи довго не триває. Щастя все — день, година, одна хвилина.
- Любов не залежить від нашої волі, приходить без нашої заслуги, щезає без нашої вини.

Що додатково почитати й подивитися?

- Про трьох жінок у житті Івана Франка: образок Марії Струтинської.
URL: <https://cutt.ly/3VGNvZG>.
- Іван Франко. «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...» (аудіокнига).
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zHXfnzOaTq8>.
- А. Солов'яненко. «Ой ти дівчино з горіха зерня».
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EXml7Cup6HQ>.
- Олександра Ропська. «Чого являєшся мені у сні?».
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hDn7OWIYb7A>.
- СЛОВА. ОНУКА. «Чого являєшся мені у сні?».
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=G1I0B8GhASA>.
- Віталій Козловський. «Знаєш».
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vKWEnvaVEmY>.